

Reactie op internetconsultatie wetsvoorstel samenwerkingsschool

Almere, 12 december 2014

Het onderwerp van de internetconsultatie is de vereenvoudiging van de wettelijke regeling van de samenwerkingsschool. Sinds 2011 is het wettelijk toegestaan om een samenwerkingsschool te vormen, waarin zowel openbaar als bijzonder onderwijs wordt gegeven. In deze brief vindt u de standpunten en aanbevelingen van de Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO) met betrekking tot de totstandkoming en instandhouding van wettelijke samenwerkingsscholen.

Allereerst

De VOO vindt dat handhaving van de kwaliteit, bereikbaarheid en toegankelijkheid van scholen en de sociale cohesie centraal staan. Samenwerkingsscholen kunnen mogelijk negatieve gevolgen van dalende leerlingenaantallen keren en verruiming van de mogelijkheden om samenwerkingsscholen te vormen, is daarom gewenst.

De VOO oordeelt positief over de vorming van samenwerkingsscholen en samenwerkingsbesturen, omdat deze scholen en besturen kunnen voldoen aan belangrijke kernwaarden van het openbaar onderwijs: ontmoeting, algemene toegankelijkheid en respect voor elkaars religie of levensovertuiging. In een samenwerkingsschool zitten alle leerlingen samen in de klas en volgen zij af en toe een eigen lesonderdeel dat beantwoordt aan de opdracht van openbaar of bijzonder onderwijs en de wens van de ouders hierin. De VOO wijst er bovendien op dat deze ontwikkeling niets verandert aan de wettelijke opdracht van de overheid om erop toe te zien dat er voldoende en kwalitatief goede openbare scholen zijn, conform artikel 23 van de Grondwet en artikel 153, lid 4 en 5 van de Wet op het primair onderwijs (WPO).

De VOO streeft naar wettelijk verankerde mogelijkheden die zijn gericht op het overstijgen van het duale onderwijsbestel dan wel het bevorderen van de samenwerking tussen openbaar en bijzonder onderwijs. De VOO vindt derhalve dat de samenwerkingsschool en het samenwerkingsbestuur als volwaardige vorm en niet als uitzonderingsscenario in het duale stelsel beschouwd moeten worden. Terecht wordt gesteld dat het bestaan en daarmee de constructie van een samenwerkingsschool niet ter discussie staat.

Het duale onderwijsbestel

In de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel worden tien waarborgen genoemd ter behoud van het duale onderwijsbestel. De VOO is geen voorstander van het 'heilig verklaren' van het duale bestel maar streeft juist naar het ideaal 'school'. Daarin ontbreekt een specifieke denominatie als grondslag van de school, maar wordt actief gewerkt aan ontmoeting en wordt ruimte gegeven aan ieders eigen (geloofs-)overtuiging.

Informele samenwerkingscholen

Door ingewikkelde en beperkte wettelijke mogelijkheden worden er op dit moment nauwelijks formele samenwerkingscholen gevormd. Wel komen er informele samenwerkingscholen tot stand, die dan alsnog onder een bijzonder schoolbestuur vallen. De grootste huidige wettelijke beperkingen zijn:

- a. De vorming van een samenwerkingschool is alleen mogelijk als een of meer scholen in hun bestaan worden bedreigd;
- b. Een samenwerkingschool kan nog niet in stand worden gehouden door een openbaar schoolbestuur.
- c. De vorming van een nieuw bestuur van een samenwerkingschool is ingewikkeld en moet altijd in de vorm van een eenpitter;

De VOO is voorstander van het verruimen en versimpelen van de wettelijke mogelijkheden om samenwerkingscholen te vormen. Daarbij vragen vooral de bestuurlijke aspecten om vereenvoudiging. Terecht worden in het wetsvoorstel daarom deze thema's als de belangrijkste voorgenomen wijzigingen genoemd.

Instandhouden samenwerkingschool

De VOO vindt dat samenwerkingscholen ook door een bestuurlijke stichting voor openbaar onderwijs in stand moeten kunnen worden gehouden. De volgende aandachtspunten zijn hierbij van belang:

- a. Wettelijk verankerde gelijkwaardigheid voor openbaar en bijzonder onderwijs, waarbij de overheid garandeert dat elk kind onderwijs kan volgen;
- b. Ruimte om binnen één school recht te doen aan de diversiteit aan religie en levensbeschouwing van de ouders;
- c. Respect voor en erkenning van de levensbeschouwing van het personeel bij de vorming van samenwerkingscholen.

De samenwerkingschool is inmiddels een wettelijke variant binnen het huidige duale onderwijsbestel. De VOO vindt het een acceptabel voorstel om hierbij als norm 60 leerlingen boven de opheffingsnorm in het basisonderwijs te stellen. Dit is een terechte verruiming van de mogelijkheid om een samenwerkingschool te vormen. Mogelijk zal deze norm in de toekomst verder verruimd moeten worden.

Vorming samenwerkingsbesturen

Positief is dat voor de vorming van een samenwerkingschool geen fusietoets noodzakelijk is. De vraag is of de fusietoets ook achterwege kan blijven wanneer het gaat om de vorming van een samenwerkingsbestuur primair onderwijs, waar meer dan tien scholen bij betrokken zijn. De VOO is voorstander van het afschaffen van de fusietoets onder de WPO. Wel houdt de medezeggenschapsraad (MR) via het instemmingsrecht op de fusie-effectrapportage (FER) invloed op (bestuurlijke) fusies.

Nieuwe samenwerkingscholen

De VOO beveelt aan om in nieuwbouwwijken een onderzoek naar verlangd onderwijs te houden en de uitkomst daarvan mee te nemen bij de bepaling van de

levensbeschouwelijke invulling van een nieuwe school. In nieuw te bouwen wijken is dat ingewikkeld, omdat de ouders er nog niet wonen en het belangrijk is dat kinderen zo snel mogelijk naar school kunnen gaan wanneer de eerste woningen worden bewoond. Als een samenwerkingsbestuur de verantwoordelijkheid krijgt hier een school te stichten, is de gelijkwaardigheid van openbaar en bijzonder onderwijs erkend en is het eenvoudig om na enkele jaren de eventuele 'inkleuring' van de school zonder nieuwe juridische procedures conform de wensen van de ouders explicieter vorm te geven. In dat kader is de beperking die wordt voorgesteld om pas een samenwerkingsschool te mogen vormen als de scholen zes jaar zijn bekostigd, ongewenst.

Identiteitscommissie op schoolniveau en openbaar onderwijs

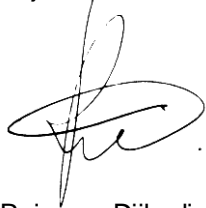
Terecht stelt het wetsvoorstel dat een openbaar schoolbestuur voortaan een samenwerkingsschool in stand kan houden. Informele constructies zoals nu gedwongen worden toegepast, passen niet binnen het uitgangspunt 'gelijkwaardigheid van openbaar en bijzonder onderwijs' binnen een duaal bestel.

De identiteitscommissies zoals die er nu zijn op informele samenwerkingsscholen zijn een goede invulling binnen een beperkende wet. Ze geven ouders de mogelijkheid om samen met het team via advisering vorm te geven aan de ontwikkeling van een levensbeschouwelijke identiteit. Er is daarbij steeds een opdracht voor het schoolbestuur, de schoolleiding, het team, de ouders en de medezeggenschapsraad. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt ten principale bij het schoolbestuur.

De VOO ziet niets in een identiteitscommissie die een directe relatie heeft met de gemeente en die taken overneemt van het bevoegd gezag. Het schoolbestuur is integraal verantwoordelijk voor de scholen en hun identiteit. De VOO is van mening dat de identiteitscommissies een belangrijke opdracht hebben bij het vormgeven van de identiteit van openbaar of bijzonder onderwijs. Die adviserende taak voert de identiteitscommissie uit onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag. Het werk van de commissie wordt uiteindelijk gecontroleerd door de medezeggenschapsraad, die moet instemmen met de doelstellingen en het schoolplan (WMS, art. 10 lid a, b) en (door de oudergeleding van de MR) met de grondslag van de school (WMS, art. 13, 1b en 14, 2b).

Ten slotte heeft de gemeente een toezichthoudende taak waar het gaat om het borgen van de identiteit van het openbaar onderwijs. In uiterste gevallen betekent dit dat de gemeente het gezag over het openbaar onderwijs kan terugnemen wanneer zij vindt dat deze belangen door het verzelfstandigd schoolbestuur onvoldoende worden gewaarborgd.

Wij vertrouwen u hiermee van dienst te zijn.

Rein van Dijk, directeur Vereniging Openbaar Onderwijs